

Věc C-231/21

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

12. dubna 2021

Předkládající soud:

Verwaltungsgerichtshof (Rakousko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

25. března 2021

Navrhovatel v řízení o opravném prostředku „Revision“:

IA

za přítomnosti

Bundesamt für Fremdenwesen a Asyl (Spolkový úřad pro cizince a azyl, Rakousko)

Předmět původního řízení

Uplynutí, resp. prodloužení lhůty pro přemístění podle článku 29 nařízení (EU) č. 604/2013 v souvislosti s pobytem v psychiatrickém oddělení nemocnice z důvodu duševního onemocnění proti vůli dotyčné osoby nebo bez jeho vůle

Předmět a právní základ předběžné otázky

Výklad unijního práva, zejména nařízení (EU) č. 604/2013; článek 267 SFEU

Předběžná otázka

1. Považuje se za uvěznění ve smyslu čl. 29 odst. 2 druhé věty nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. června 2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států

(přepřacované znění), Úř. věst. 2013, L 180, s. 31, rovněž hospitalizace dotyčné osoby v psychiatrickém oddělení nemocničního zařízení proti nebo bez její vůle (v tomto případě z důvodu vlastního ohrožování a ohrožování cizích osob plynoucího z psychického onemocnění)?

2. V případě kladné odpovědi na první otázku:

- a) Může být lhůta stanovená v čl. 29 odst. 2 první větě výše uvedeného nařízení v případě uvěznění dožadujícím členským státem v každém případě prodloužena na jeden rok?
- b) Pokud tomu tak není, o jakou dobu je prodloužení přípustné, například pouze o dobu,
 - aa) během níž uvěznění skutečně trvalo nebo
 - bb) během níž uvěznění bude pravděpodobně celkově trvat s ohledem na okamžik informování příslušného členského státu podle čl. 9 odst. 2 nařízení Komise (ES) č. 1560/2003 ze dne 2. září 2003, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení č. 343/2003 (Úř. věst. 2003, L 222, s. 3), ve znění prováděcího nařízení Komise (EU) č. 118/2014 ze dne 30. ledna 2014 (Úř. věst. 2014, L 39, s. 1), v pozměněném znění,nanejvýš však v případě potřeby o přiměřenou dobu pro novou organizaci přemístění?

Uvedené předpisy práva Společenství

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. června 2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (Úř. věst. L 2013, 29.6.2013, s. 31), dále jen „nařízení Dublin III“, a konkrétně čl. 29 odst. 2,

Nařízení Komise (ES) č. 1560/2003 ze dne 2. září 2003, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 343/2003 (Úř. věst. 2003, L 222, s. 3; Zvl. vyd. 19/006, s. 200), ve znění prováděcího nařízení Komise (EU) č. 118/2014 ze dne 30. ledna 2014 (Úř. věst. 2014, L 39, s. 1) v pozměněném znění, konkrétně článek 9

Listina základních práv Evropské unie, konkrétně články 6, 52 a 53

Uplatňovaná ustanovení mezinárodního práva

Evropská úmluva o ochraně lidských práv (EÚLP), zejména její čl. 5 odst. 1 písm. e)

Uvedené vnitrostátní předpisy

Zákon o azylu z roku 2005 (AsylG2005), konkrétně § 5:

Příslušnost jiného státu

§ 5 (1) Žádost o mezinárodní ochranu, nevyřízená podle §§ 4 nebo 4a, bude odmítnuta jako nepřijatelná, pokud je jiný stát příslušný na základě smlouvy nebo na základě nařízení Dublin k posouzení žádosti o azyl nebo žádosti o mezinárodní ochranu. Spolu s rozhodnutím o odmítnutí bude rovněž určeno, který stát je příslušný. K odmítnutí žádosti nedojde, pokud v rámci přezkumu § 9 odst. 2 BFA-VG bude určeno, že nařízení vyhoštění spojené s odmítnutím by vedlo k porušení článku 8 EÚLP.

(2) Podle odst. 1 bude postupováno i tehdy, pokud je jiný stát na základě smlouvy nebo na základě nařízení Dublin příslušný k tomu, aby posoudil, který stát je příslušný k posouzení žádosti o azyl nebo žádosti o mezinárodní ochranu.

Fremdenpolizeigesetz 2005 (cizinecký zákon z roku 2005, dále jen „FPG“), § 46 a § 61

Unterbringungsgesetzes (zákon o hospitalizaci, dále jen „UbG“), § 3, § 8, § 10 odst. 1, § 11, § 17, § 18, § 20 odst. 1, § 26 odst. 1 a 2, jakož i § 30 odst. 1

Stručné shrnutí skutkového stavu a řízení

- 1 V říjnu 2016 přicestoval navrhovatel, který je státním příslušníkem Maroka, z Libye do Itálie, kde byla dne 27. října 2016 zjišťována jeho totožnost. Poté odešel do Rakouska a dne 20. února 2017 zde požádal o mezinárodní ochranu. Na základě toho byl proveden konzultační postup podle nařízení Dublin III a dne 1. března 2017 byla italským orgánům zaslána žádost o převzetí na základě čl. 13 odst. 1 uvedeného nařízení. Tato žádost zůstala nezodpovězena. Italské orgány proto byly dne 30. května 2017 informovány, že v souladu s čl. 22 odst. 7 nařízení Dublin III bylo převzetí navrhovatele schváleno a že lhůta pro přemístění začala běžet dne 2. května 2017.
- 2 Následně Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Spolkový úřad pro cizince a azyl, Rakousko, dále jen „BFA“) zamítl rozhodnutím ze dne 12. srpna 2017 žádost o mezinárodní ochranu podanou navrhovatelem na základě § 5 odst. 1 AsylG2005. Tento soud měl za to, že podle čl. 13 odst. 1 ve spojení s čl. 22 odst. 7 nařízení Dublin III byla Itálie na základě § 61 odst. 1 bodu 1 FPG příslušná k posouzení žádosti, nařídil vyhoštění navrhovatele (do Itálie) a rozhodl, že vyhoštění navrhovatele do tohoto členského státu je přípustné na základě § 61 odst. 2 FPG.
- 3 Přemístění navrhovatele do Itálie, ke kterému již došlo dne 23. října 2017, se neuskutečnilo, jelikož byl poté hospitalizován na psychiatrické oddělení

nemocnice ve Vídni, přičemž hospitalizace na základě zákona o hospitalizaci (dále jen „UbG“) byla povolena nejprve rozhodnutím ze dne 6. října 2017 a poté prohlášena za přípustnou rozhodnutím ze dne 17. října 2017 na dobu do 17. listopadu 2017. Následně byly italské orgány dne 25. října 2017 informovány, že vzhledem k hospitalizaci navrhovatele byla lhůta pro přemístění prodloužena v souladu s čl. 29 odst. 2 nařízení Dublin III na dvanáct měsíců.

- 4 Tato hospitalizace navrhovatele, která byla schválena soudem, byla ukončena předčasně dne 4. listopadu 2017; o dva dny později byl propuštěn z nemocniční péče.
- 5 Dne 6. prosince 2017 byl přemístěn z Rakouska do Itálie. Proti tomuto rozhodnutí podal stížnost ve stanovené lhůtě z důvodu, že přemístění bylo provedeno i přes uplynutí šestiměsíční lhůty dne 2. listopadu 2017 poskytnuté v tomto případě v souladu s čl. 29 odst. 1 prvním pododstavcem nařízení Dublin III.
- 6 Tato stížnost byla nakonec zamítnuta jako neopodstatněná rozsudkem Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud, Německo) ze dne 14. února 2020, který byl napaden před předkládajícím soudem.
- 7 BVwG měl ve svém právním posouzení za to, že příkaz BFA k vyhoštění navrhovatele uložený rozhodnutím BFA ze dne 12. srpna 2017 je vykonatelný a může být vykonán. Nařízení vyhoštění nepozbylo před vyhoštěním dne 6. prosince 2017 platnosti.
- 8 Šestiměsíční lhůta uvedená v čl. 29 odst. 1 druhém pododstavci. 1 nařízení Dublin III za účelem přemístění nabyvatele do Itálie sice uplynula dne 2. listopadu 2017. Rakousko však již Itálii předtím oznámilo, že lhůta pro přemístění byla prodloužena z důvodu zadržení navrhovatele v souladu s čl. 29 odst. 2 nařízení Dublin III. Je pravda, že navrhovatel se nenacházel ve vyšetřovací vazbě ani mu nebyl uložen trest odnětí svobody. Od 20. září do 6. října 2017 se však v důsledku dobrovolné hospitalizace nacházel v psychiatrické léčbě. Od 6. do 17. října 2017, jakož i od tohoto data (pouze z důvodu předčasného propuštění) až do 4. listopadu 2017 byl na základě rozhodnutí Wiener Bezirksgericht (okresní soud ve Vídni) hospitalizován na psychiatrickém oddělení nemocnice. Od 4. do 6. listopadu 2017 byl znovu dobrovolně hospitalizován.
- 9 V době, kdy byl navrhovatel proti své vůli hospitalizován na psychiatrickém zařízení soudním příkazem, se nacházel ve vazbě nařízené soudem. Za tímto účelem totiž není nezbytné, aby toto rozhodnutí bylo vykonáno ve vězení, ani aby bylo vydáno na základě rozhodnutí soudu o vině. Existence ochranného opatření spojeného se zbavením osobní svobody v projednávaném případě musí být rovněž vyvozena z článků 6, 52 a 53 Listiny základních práv (GRC), jakož i z čl. 5 odst. 1 písm. e) Evropské úmluvy o lidských právech (EÚLP), z nichž zejména vyplývá, že například duševní onemocnění může představovat důvod pro nařízení zákonného vzetí do vazby. Kromě toho článek 3 UbG vyžaduje kumulativně, aby nemocný v souvislosti se svou nemocí vážně a významně ohrožoval svůj život

nebo zdraví resp. život nebo zdraví ostatních osob. V případě navrhovatele se hospitalizace uskutečnila kvůli vlastnímu ohrožení a ohrožení ostatních osob.

- 10 Pro prodloužení lhůty pro přemístění stanovené v čl. 29 odst. 2 nařízení Dublin III je důležité, aby státu bylo znemožněno provést přemístění navrhovatele do příslušného členského státu buď proto, že byl na útěku, nebo proto, že, jako v projednávané věci, se nacházel mimo dosah správních orgánů na základě rozhodnutí soudu.
- 11 Itálie tedy byla správně informována, že navrhovatel byl zadržen. Lhůta pro přemístění tak byla prodloužena na dvanáct měsíců, tedy do 2. května 2018. Lhůta pro přemístění tedy v okamžiku vrácení na hranici dosud neuplynula. Ostatní podmínky pro zákonné vyhoštění byly rovněž splněny.

Stručné vylíčení odůvodnění předběžné otázky

- 12 V projednávaném případě je třeba určit, zda vyhoštění (přemístění) navrhovatele do Itálie dne 6. prosince 2017 bylo zákonné, což závisí na tom, zda bylo toto opatření přijato ve stanovené lhůtě v právním kontextu článku 29 nařízení Dublin III.
- 13 V rozsudku ze dne 25. října 2017, *Shiri*, C-201/16, ECLI:EU:C:2017:805, totiž Soudní dvůr Evropské unie v této souvislosti uvedl, že ze samotného znění tohoto ustanovení vyplývá, že překročení lhůty stanoví „ex lege“ přenesení příslušnosti na dožadující členský stát, aniž to závisí na jakékoli reakci ze strany příslušného členského státu (bod 30). Pokud žadatel není přemístěn z dožadujícího členského státu do příslušného členského státu před uplynutím lhůty pro přemístění, příslušnost přechází „ex lege“ na dožadující členský stát (bod 39), přičemž lhůta pro přemístění může uplynout i po přijetí rozhodnutí o přemístění (bod 42). V tomto ohledu příslušné orgány dožadujícího členského státu nemohou v takové situaci přemístit dotčenou osobu do jiného členského státu a naopak mají povinnost z úřední moci přijmout nezbytná opatření, která plynou ze skutečnosti, že je dána příslušnost prvně uvedeného členského státu, a musí neprodleně zahájit přezkum žádosti o udělení mezinárodní ochrany podané touto osobou (bod 43).
- 14 V projednávané věci byla žádost o převzetí ze dne 1. března 2017 doručena v souladu s čl. 22 odst. 1 nařízení Dublin III dožadným členským státem (Itálie) ve lhůtě dvou měsíců. Vzhledem k tomu, že příslušné italské orgány neodpověděly na žádost o převzetí v této lhůtě, stala se Italská republika příslušnou uplynutím lhůty z důvodu fikce schválení stanovené v čl. 22 odst. 7 nařízení Dublin III (implicitní přijetí). Ukazuje se, že tento okamžik představuje začátek běhu šestiměsíční lhůty pro přemístění podle čl. 29 odst. 1 prvního pododstavce nařízení Dublin III, jelikož odkladný účinek příkazu neexistoval. Tak tomu bylo nesporně dne 2. května 2017, takže tzv. lhůta pro přemístění uplynula dne 2. listopadu 2017.

- 15 Článek 29 odst. 2 první věta nařízení Dublin III nicméně stanoví, že tato lhůta může být „prodloužena nejvýše na jeden rok“, pokud přemístění nemohlo být provedeno z důvodu uvěznění dotčené osoby.
- 16 K prodloužení lhůty pro přemístění stanovené v tomto ustanovení stačí, že dožadující členský stát před uplynutím šestiměsíční lhůty pro přemístění informuje příslušný členský stát o uvěznění dotčené osoby a uvede novou lhůtu pro přemístění (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 19. března 2019, Abubacarr Jawo, C-163/17, ECLI:EU:C:2019:218, bod 75).
- 17 Argumentace uvedená v opravném prostředku „Revision“ směřuje k uplatnění toho, že lhůta pro přemístění v souvislosti s vyhoštěním (přemístění) do Itálie dne 6. prosince 2017 již uplynula. Předkládající soud má za to, že pokud je třeba tento názor přijmout, je třeba nejprve určit, zda pod pojmem „uvěznění“ (které není v rámci tohoto nařízení blíže definováno) ve smyslu čl. 29 odst. 2 druhé věty Dublin III musí být rovněž chápána hospitalizace uskutečněná z důvodu psychického onemocnění proti vůli dotčené osobě nebo bez její vůle, v psychiatrickém oddělení nemocnice, kterou tento soud prohlásil za přípustnou.
- 18 Pro tento závěr by mohla hovořit okolnost, že taková hospitalizace je zbavením osobní svobody, které je nezávislé na vůli dotčené osoby a je soudně povoleno a které v každém případě v podstatě znemožňuje příslušnému orgánu přístup k dotčené osobě za účelem jejího přemístění stejným způsobem jako například uvěznění v rámci trestního řízení (vyšetřovací vazba, trest odnětí svobody) nařízené soudem.
- 19 Proti tomuto závěru by však mohla podle Verwaltungsgerichtshof hovořit skutečnost, že se v případě „nedobrovolné hospitalizace“ ve smyslu § 8 a násl. UbG jedná primárně o lékařské opatření, které bylo Tribunálem „pouze“ prohlášeno za přípustné. Zdá se, že pojem „uvěznění“ (viz rovněž v anglickém znění „imprisonment“ nebo ve francouzském znění „emprisonnement“) takové podmínky nemusí (nutně) pokrývat.
- 20 Především je však třeba zohlednit, že pro prodloužení lhůty pro přemístění podle čl. 29 odst. 2 nařízení Dublin III nejsou platným důvodem právě závažná onemocnění, která přechodně brání přemístění do příslušného členského státu (která rovněž neumožňují povolit přemístění do příslušného členského státu, jak je tomu v konečném důsledku v tomto případě, např. pod dohledem lékařské péče nebo za jiných podmínek). V každém případě, pokud zdravotní stav dotčené osoby neumožňuje dožadujícímu členskému státu provést jeho přemístění před uplynutím šestiměsíční lhůty stanovené v čl. 29 odst. 1 prvním pododstavci nařízení Dublin III, příslušný členský stát již není povinen převzít dotčenou osobu zpět a příslušným státem se stane prvně uvedený členský stát v souladu s odstavcem 2 tohoto článku (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. února 2017, C.K. a další, C-578/16, ECLI:EU:C:2017:127, bod 89).

- 21 Zadržení v psychiatrickém oddělení nemocnice tedy nemůže být považováno za „uvěznění“, a nemůže být tedy posuzováno odlišně od jiné hospitalizace vylučující možnost cestovat.
- 22 Nicméně v případě, že by Soudní dvůr Evropské unie dospěl k závěru, že dotčené zadržení v psychiatrickém oddělení nemocnice představuje „uvěznění“ ve smyslu čl. 29 odst. 2 první věty nařízení Dublin III-VO, je třeba podle Verwaltungsgerichtshof rovněž objasnit otázku, do jaké míry může konkrétně dojít k prodloužení lhůty pro přemístění. V tomto ohledu má Verwaltungsgerichtshof za to, že dotčená osoba se může rovněž dovolávat nesprávného výpočtu této lhůty.
- 23 Podle této normy musí existovat příčinná souvislost mezi „uvězněním“ a nedodržením lhůty pro přemístění a v takovém případě může být lhůta prodloužena „nejvýše o jeden rok“. Zdá se, že z použití výrazu „nejvýše“ vyplývá, že nemusí vždy záležet na relevanci lhůty jednoho roku.
- 24 To naznačuje, že délka prodloužení lhůty pro přemístění závisí na okolnostech projednávané věci, přičemž podle Verwaltungsgerichtshof je hlavním kritériem skutečná délka trvání „uvěznění“ (v tomto případě: 30 dnů od 6. října do 4. listopadu 2017) nebo předpokládané doby v okamžiku, kdy dožádaný členský stát je informován o „uvěznění“ podle čl. 9 odst. 2 prováděcího nařízení (v projednávané věci: 43 dnů od 6. října do 17. listopadu 2017), v případě potřeby prodloužené o přiměřenou lhůtu pro novou organizaci přemístění. Maximální dvoutýdenní lhůta uvedená v čl. 9 odst. 1a prováděcího nařízení by mohla být rozhodující pro určení této lhůty.
- 25 Ve výše uvedeném rozsudku Abubacarr Jawo, C-163/17, ECLI:EU:C:2019:218, měl Soudní dvůr Evropské unie v bodě 75 výše uvedeného rozsudku za to, že v případě, že dotčená osoba je na útěku, musí být čl. 29 odst. 2 druhá věta nařízení Dublin III vykládána v tom smyslu, že k tomu, aby lhůta pro přemístění byla prodloužena nejvýše na 18 měsíců, stačí, aby dožadující členský stát informoval příslušný členský stát před uplynutím lhůty pro přemístění o tom, že dotyčná osoba je na útěku a současně uvede novou lhůtu pro přemístění.
- 26 S ohledem na praktické problémy, na které v této souvislosti poukázal Soudní dvůr Evropské unie, by to mohlo být chápáno v tom smyslu, že dožadující členský stát může „svobodně“ stanovit novou lhůtu pro přemístění - v každém případě nejvýše 18 měsíců - v případě, že je dotyčná osoba na útěku. Případně nelze vyloučit, aby toto bylo *mutatis mutandis* použito na „uvěznění“. Článek 29 odst. 2 druhá věta nařízení Dublin III však prodloužení lhůty týkající se „uvěznění“ podmiňuje tím, že přemístění nemohlo být provedeno „z důvodu“ uvěznění dotyčné osoby, zatímco podle jeho znění prodloužení lhůty nejvýše na 18 měsíců je založeno pouze na skutečnosti, že dotyčná osoba „je na útěku“ (a doba útěku je zpravidla nepředvídatelná).

- 27 Tento rozdíl ve formulaci vede, pokud jde o prodloužení lhůty v případě „uvěznění“, zpět k výše uvedené analýze (body 23 a 24), přičemž uplatňovaná příčinná souvislost hovoří ve prospěch relevance skutečné délky „uvěznění“, zatímco s ohledem na nutnost informovat příslušný členský stát ve smyslu čl. 9 odst. 2 prováděcího nařízení v každém případě by mohla být relevantní rovněž celková doba „uvěznění“, která může být v tomto okamžiku odhadnuta.
- 28 V každém případě v případě kladné odpovědi na první otázku je nezbytné, aby Verwaltungsgerichtshof rozhodl o otázkách, kterých se týká druhá otázka, neboť správné použití unijního práva se nejeví natolik zjevné, aby nebyl ponechán prostor pro jakoukoli rozumnou pochybnost. Z tohoto důvodu se předkládají v úvodu formulované předběžné otázky podle článku 267 SFEU s žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce.